अध्याय चवथा प्रारंभ

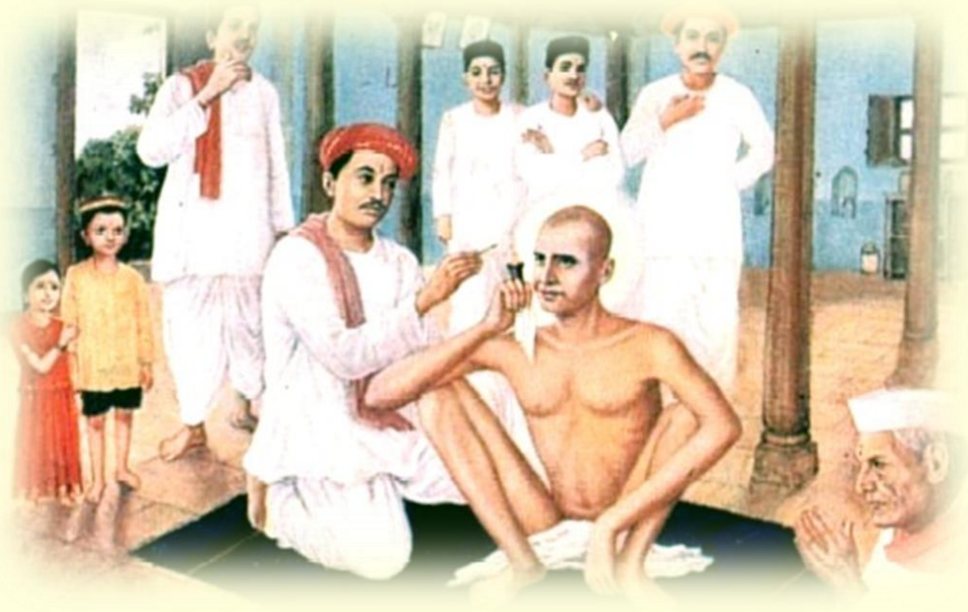

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

हे सर्वसाक्षी सर्वेश्वरा । नीलकंठा गंगाधरा ।
महांकाल त्र्यबंकेश्वरा । श्रीओंकारा पाव मशी ॥१॥

तूं आणि रुक्मिणीश । एक तत्त्व आहां खास ।
तोय वारी म्हटल्यास । काय जलीं भेद होतो ? ॥२॥

तैसी तुमची आहे स्थिती । तंतोतंत जगत्पति ।
जैसी ज्याची मानेल मति । तैसा तो तुज बाहत ॥३॥

अनन्यभावें बाहतां । तूं पावसी आपुल्या भक्तां ।
माता न धरी निष्ठुरता । आपल्या वत्साविषयीं कधीं ॥४॥

मी तुझें अजाण लेंकरू । नको माया पाताळ करू ।
तूं साक्षात् कल्पतरू । इच्छा पूर्ण करी हरा ॥५॥

बंकटलालाचे घरांत । असतां स्वामी समर्थ ।
प्रकार एक अघटीत । आला ऐसा घडोनी ॥६॥

वैशाख शुद्ध पक्षासी । अक्षयतृतीयेचिया दिवशीं ।
पितरार्थ उदककुंभासी । देती श्राद्ध करोनिया ॥७॥

अक्षयतृतीयेचा दिवस । वऱ्हाडातील लोकांस ।
विशेष वाटे प्रत्येकांस । मोठा सण मानिती हा ॥८॥

त्या दिवशीं काय झाले । तें पाहिजे श्रवण केले ।
महाराज पोरांत बैसले । कौतुकें लीला करावया ॥९॥

बालकां म्हणती गजानन । चिलीम द्यावी भरून ।
तंबाखूची मजकारण । विस्तव वरी ठेवोनिया ॥१०॥

सकाळपासून ऐसाच बसलों । चिलीम मुळीं नाहीं प्यालो ।
त्यामुळें हैराण झालो । भरा चिलीम मुलांनो ! ॥११॥

ऐसी आज्ञा ऐकतां भली । पोरें अवघी आनंदली ।
चिलीम भरू लागली । तंबाखू आंत घालुनिया ॥१२॥

विस्तवाचा तपास केला। तो न सदनीं मिळाला।
कां कीं चूल पेटण्याला। अवकाश होता विबुध हो॥१३॥

पोरें चित्तीं विचार करती। आपापसांत निश्चिती।
कशी करावी यासी युक्ति। विस्तव पाहिजे चिलिमीला॥१४॥

मुले पाहून चिंतातुर। बंकट करी मधुरोत्तर।
अरे जानकीराम सोनार। आहे वेटाळी आपुल्या॥१५॥

त्याच्याकडे तुम्ही जावें। विस्तवासी मागून घ्यावें।
दुकान ते चालण्या बरवें। विस्तव लागतो आधीं त्या॥१६॥

आधीं पेटते बागेसरी। त्याच्यापुढें दुकानदारी।
ही सोनाराची रीत खरी। आहे ठावें की तुम्हांला॥१७॥

पोरांनीं तें ऐकलें। जानकीरामाकडे आले।
विस्तव मागूं लागले। समर्थांच्या चिलमीस॥१८॥

जानकीराम रागावला। लेंकरांसी बोलतां झाला।
अक्षयतृतियेच्या सणाला। दे न कोणा विस्तव मी॥१९॥

पोरें म्हणाली त्यावर। जोडोनी आपले दोन्ही कर।
नको करूं हा अविचार। विस्तव पाहिजे समर्थाला॥२०॥

महाराज श्रीगजानन । देवांचेही देव जाण ।
त्यांच्या चिलमीकारण । विस्तव हा जातसे ॥२१॥

साधुप्रती कांहीं देतां । तेथें अशुभाची नसे वार्ता ।
उगीच व्यावहारिक कथा । सांगत आम्हां बसूं नको ॥२२॥

आम्ही आहों मुलें लहान । तूं मोठा आमच्याहून ।
ऐसें साच असून । हें न कैसें कळे तुला ? ॥२३॥

विस्तव तूं देशील जरी । भाग्य येईल तुझ्या घरीं ।
चिलीम पिऊन तृप्त जरी । झाले गजानन महाराज ॥२४॥

तें सोनारें न ऐकिलें । अद्वातद्वा भाषण केलें ।
ज्याचें जवळ मरण आलें । त्याचे पाय खोलाकडे ॥२५॥

सोनार म्हणे बालकांसी । गजानन कशाचा पुण्यराशी ? ।
त्या चिलमीबहाद्दरासी । साधु म्हणून सांगूं नका ! ॥२६॥

गांजा तंबाखू पीत बसतो । नग्न गांवांत हिंडतो ।
वेडयापरी चाळे करितो । पितो पाणी गटाराचें ॥२७॥

जात गोत नाहीं त्याला । ऐशा वेडयापिशाला ।
मी साधु मानण्याला । नाहीं मुळीं तयार ॥२८॥

बंकटलाल खुळावला । नादीं त्याच्या लागला ।
नाहीं देत विस्तवाला । मी तयाचे चिलमीसी ॥२९॥

तो आहे ना साक्षात्कारी । मग विस्तव कशाला पाहिजे तरी ? ।
आपुल्या कर्तृत्वें कां न करी । विस्तवातें निर्माण ? ॥३०॥

साधु नाथ जालंदर । पीत होते चिलीम फार ।
परी विस्तवासाठीं घरघर । ना हिंडले कदा ते ॥३१॥

जा जा उभे न राहा येथ । विस्तव ना मिळे तुम्हांप्रत ।
नाहीं मला किंमत । त्या तुमच्या पिशाची ॥३२॥

पोरें विन्मुख परत आलीं । महाराजांसी निवेदिली ।
हकीकत जी कां झाली । सोनाराचे दुकानांत ॥३३॥

ती ऐकतां हास्यवदन । करिते झाले दयाघन ।
नाहीं आपणां प्रयोजन । मुळींच त्याच्या विस्तवाचें ॥३४॥

ऐसें म्हणोनि घेते झाले । चिलीम आपुल्या हातीं भले ।
बंकटलालासी बोलले । काडी एक वरती धरी ॥३५॥

बंकट म्हणे गुरुराया । थोडें थांबा परम सदया ।
विस्तव देतों करूनिया । काडी घासून आतां मी ॥३६॥

काडी घासल्यावाचूनी । कदां न प्रगटे अग्नि ।
म्हणून केली विनवणी । ती मनास आणा समर्था ॥३७॥

महाराज बोलले त्यावर । उगी न करी चरचर ।
नुसती काडी धरणें वर । तिला मुळींच घासूं नको ॥३८॥

बंकटलालें तैसें केलें । नुसत्या एका काडीस धरिले ।
चिलमीचिया वरती भले । समर्थ आज्ञा म्हणून ॥३८॥

तों काय झाला प्रकार । ऐका तुम्ही श्रोते चतुर ।
प्रगट झाला वैश्वानर । काडी नुसती धरतां वरी ॥४०॥

काडीप्रती विस्तवाचा । अंशही नव्हता साचा ।
हा प्रभाव शक्तीचा । महाराजांच्या लोकोत्तर ॥४१॥

काडी तैसीच राहिली । चिलीम तीही पेटली ।
कशाचीही नाहीं उरली । जरूर खऱ्या साधूला ॥४२॥

याचें नांव साधुत्व । उगीच नव्हतें थोतांड मत ।
आतां सोनाराचे घरांत । काय झाले तें ऐका ॥४३॥

या अक्षयतृतियेला । मान विशेष चिंचवण्याला ।
जेवीं वर्षप्रतिपदेला । महत्त्व निंब फुलांचे ॥४४॥

असो भोजना बैसली पंगत। चिंचवणें वाढलें द्रोणांत।
तो प्रकार ऐसा अघटीत। घडून आला तो ऐका ॥४५॥

त्या चिंचवण्या माझारी। अळया दिसल्या नानापरी।
बुजबुजाट झाला भारी। किळस वाटली सर्वांला ॥४६॥

लोक उठले पात्रांवरून। अवघ्या अन्नातें टाकून।
सोनार बसला अधोवदन। कारण कांही उमजेना ॥४७॥

चिंचवण्याच्या संगे भलें। अवघे अन्न वायां गेलें।
मग त्या कोडें उमगलें। ऐसें व्हाया मीच कारण ॥४८॥

मी न साधूसी विस्तव दिला। त्याचा प्रत्यय तात्काळ आला।
गजाननाची अगाध लीला। मी न खचित जाणिली ॥४९॥

गजानन जान्हवी नीर। मी त्या मानिले थिल्लर।
गजानन राजराजेश्वर। मी त्या भिकारी मानिले ॥५०॥

त्रिकालज्ञ गजानन। मीं त्या मानिलें वेडा पूर्ण।
कल्पतरुकारण। मी बाभुळ मानिली ॥५१॥

गजानन हा चिंतामणी। मी लेखिली गार जाणी।
गजानन हा कैवल्यदानी। मी ढोंगी मानिला हो ॥५२॥

हाय हाय रे दुर्दैवा । त्वां कैसा साधिला दावा ।
माझ्या हातून संतसेवा । होवो ना तूं दिलीस ॥५३॥

मसी असो हा धिक्कार । मी भारभूत साचार ।
जन्म पावलों भूमीवर । द्वय पायांचा पशु मी ॥५४॥

आज माझ्या भाग्यकाळीं । बुद्धि कशी चळती झाली ।
सुयोगाची दवडिली । वेळ आलेली म्यां करें ॥५५॥

कांहीं असो आतां जाऊं । समर्थांचे पाय पाहूं ।
पदीं त्यांच्या अनन्य होऊं । क्षमा मंतूची मागावया ॥५६॥

ऐसा विचार करूनी । सवें घेऊनी चिंचवणी ।
बंकटलालाच्या सदनीं । आला हकीकत सांगावया ॥५७॥

अहो शेटजी बंकटलाला । आज माझा घात झाला ।
पाहा या चिंचवण्याला । आंत किडे पडले बहु ॥५८॥

माणसें उठलीं उपोषित । तेणें झाला श्राद्धघात ।
हें ऐसें व्हावया कृत्य । माझा मीच कारण असे ॥५९॥

आज सकाळीं चिलिमीला । मी नाहीं विस्तव दिला ।
पोरें मागत असतां भला । समर्थांच्या चिलिमीस्तव ॥६०॥

त्याचेंच हें आहे फळ। चिंचवणी नासलें सकळ।
ते ऐकून बंकटलाल। बोलूं लागला येणें रिती ॥६१॥

तुम्ही न चिंचोके पाहिले। ते असतील किडलेले।
म्हणून हे नासते झाले। तुमचे चिंचवणी वाटे मला ॥६२॥

सोनार म्हणे ऐसी शंका। शेटजी तुम्ही घेऊं नका।
नवी चिंच होती देखा। मग चिंचोके किडके कसे ? ॥६३॥

जी मी चिंच फोडिली। तिचीं टरफलें अजून पडलीं।
चिंचोक्यांची रास झाली। मर्जी असल्या पाहा चला ॥६४॥

आतां इतुकीच विनंती। आहे शेटजी तुम्हांप्रती।
मला नेऊन पायावरती। घाला शीघ्र समर्थांच्या ॥६५॥

क्षमा मंतूची मागेन। अनन्यभावें करून।
साधु दयेचे परिपूर्ण। सागर मूळचेच आहेत कीं ॥६६॥

समर्थांपुढे भीत भीत। जानकीराम गेला त्वरित।
घातलें त्यानें दंडवत। अष्टांगेसी समर्थां ॥६७॥

आणि म्हणाला दयाघना। तुला येवो माझी करुणा।
मी अपराध केले नाना। त्यांची क्षमा करावी ॥६८॥

तूं साक्षात् उमानाथ । नांदसी या शेगांवांत ।
ज्यांची होती मजला भ्रांत । ती त्वां आज निवटीली ॥६९॥

माझें अपराधरूपीं अवघें तृण । जाळीं कृपाकृशानें करून ।
समर्था आजपासोन । मी ना टवाळी तुझी करी ॥७०॥

जी शिक्षा आज केली । तेवढीच मजसी पुरे झाली ।
तूं अनाथांचा आहेस वाली । आतां अंत पाहू नको ॥७१॥

महाराज बोलले त्यावर । खोटें न सांगे तिळभर ।
तुझें चिंचवणी आहे मधुर । किडे न पडले त्यामध्यें ॥७२॥

तें ऐकतां अवघ्यांनीं । पाहिलें तें चिंचवणी ।
पहिला प्रकार मावळोनी । गेला होता तेधवां ॥७३॥

अवघ्यांप्रती आश्चर्य झालें । समर्थाचें महत्त्व कळलें ।
हां हां म्हणतां पसरलें । वृत्त हें त्या गांवामध्यें ॥७४॥

ज्यांच्या त्यांच्या तोंडी मात । हीच निघूं लागली सत्य ।
कस्तुरीचा नाहीं येत । वास झांकाया कवणातें ॥७५॥

चंदमुकीन नांवाचा । गृहस्थ एक शेगांवाचा ।
निःसीम भक्त समर्थांचा । त्याची कथा ऐका ही ॥७६॥

श्रोते ज्येष्ठ मासांत । सभोंवार बसले भक्त ।
अति आदरें जोडोन हात । दृष्टि ठेवून पायावरी ॥७७॥

कोणी आंबे कापिती । कोणी फोडी हातात देती ।
कोणी पंख्यानें घालिती । वारा समर्थांकारणें ॥७८॥

कोणी वांटिती खडीसाखर । कोणी गळयांत घालिती हार ।
कोणी चंदन थंडगार । लाविती अंगी साधूंच्या ॥७९॥

तयीं महाराज म्हणाले चंदूला । हें आंबे नकोत मला ।
दोन कान्होले उतरंडीला । आहेत तुझ्या ते आण जा ॥८०॥

चंदू बोले कर जोडोन । आता कान्होले कोठून ? ।
इच्छा असल्या तळून । ताजे आणितो गुरुराया ॥८१॥

तई महाराज वदलें वाचें । नाहीं कारण ताज्याचें ।
पाहिजेत तुझ्या उतरंडीचे । कान्हवले मज खावया ॥८२॥

जा वेळ करूं नको । उगीच सबबी सांगू नको ।
गुरूपाशीं बोलूं नको । खोटें वेडया यत्किंचित् ॥८३॥

त्या मुकिनचंदूप्रतीं । लोक अवघे बोलती ।
जा ये पाहून शीघ्रगती । खोटी न होय संतवाणी ॥८४॥

चंदू घराप्रती गेला । कांतेस पुसूं लागला ।
दोन कान्हवले उतरंडीला । आहेत काय रंभोरू ? ॥८५॥

तैं बोले अंगना । होऊन गेला एक महिना ।
आतां कान्हवले आपुल्या सदना । मिळतील कशाचे ? ॥८६॥

अक्षयतृतीया दिवशी भलें । कान्हवले मीं पतिराया केले ।
ते न आतां राहिलें । संपून गेले त्याच दिनीं ॥८७॥

मर्जी असल्या नवे करिते । समर्थांस्तव तळून देते ।
ही पहा मी ठेवितें । कढई नाथा चुलीवर ॥८८॥

तुम्ही थांबा क्षणभर । सामान अवघें तयार ।
नको पाहाण्या बाजार । कान्हवल्याच्या साहित्यासी ॥८९॥

चंदू बोले त्यावरी । ताजे नकोत सुंदरी ।
जे तूं उतरंडी माझारी । दोन ठेविले तेच दे ॥९०॥

समर्थांनी ऐसेंच कथिले । तेंच मी तुज निवेदिले ।
आठवण करुन चांगले । पाहा कांहीं येधवां ॥९१॥

ऐसें ऐकतां पतिवचन । कांता गेली घोटाळून ।
करूं लागली शोधन । कान्हवल्याचे चित्तांतरी ॥९२॥

कान्हवल्याचा शोध करितां । आठवण झाली तत्त्वतां ।
उघड म्हणे थांबा नाथा । सत्य गिरा समर्थांची ॥९३॥

दोन कान्हवले होते उरले । ते मी उतरंडीस ठेविले ।
त्यांचे स्मरण नाहीं उरलें । सगळ्या महिन्यांत मजलागीं ॥९४॥

त्यास महिना होऊन गेला । असेल बुरसा वरी आला ।
ते खाण्याच्या उपयोगाला । राहिले नसतील अणुमात्र ॥९५॥

ऐसें बोलून तात्काळ उठली । उतरंड सर्व धांडोळली ।
कान्हवलें ते ठेवलेली । कळशी होती खापराची ॥९६॥

आंत जों पाहिलें न्याहाळून । तो दृष्टी पडले तिच्या दोन ।
कान्हवले जे सुकोन । गेले होते थोडके ॥९७॥

बुरसा मुळींच नाहीं आला । श्रोते या कान्हवल्याला ।
बट्टा संतवाणीला । नाहीं लागला कधीं जगीं ॥९८॥

कान्हवल्यातें पाहोन । उभयतांचें हर्षलें मन ।
धन्य साधु गजानन । महा समर्थ सिद्धयोगी ॥९९॥

चंदू कान्हवले घेऊन आला । समर्थांसी अर्पिता झाला ।
लोक करती आश्चर्याला । त्याच्या कृतीतें पाहून ॥१००॥

लोक म्हणती गजानन । खचित असती त्रिकालज्ञ ।
भूत भविष्य वर्तमान । यांसी अवघे कळतसे ॥१॥

चंदूच्या त्या कान्हवल्यासी । सेविते झाले पुण्यराशी ।
राम शबरीच्या बोरांशी । जेवीं झाला भक्षिता ॥२॥

शेगांवच्या दक्षिणेसी । चिंचोली गांव परियेसी ।
तेथील एक रहिवासी । माधव नामें विप्र होता ॥३॥

वय ज्याचें साठावर । अवयव झाले क्षीण फार ।
तरुणपणीं संसार । हेंच होतें ब्रह्म ज्याचें ॥४॥

प्रारब्धाच्या पुढारी । कोण जातो भूमिवरी ? ।
ब्रह्मदेवें जीं कां खरीं । लिहिलीं अक्षरें तेंच होय ॥५॥

माधवासी न कोणी उरले । कांतापुत्र मरून गेले ।
म्हणून विरक्त जाहलें । मन तयाचें संसारी ॥६॥

जी का होती चीजवस्त । ती अवघी केली फस्त ।
म्हणे आतां माझी गत । होईल कैशी देवदेवा ? ॥७॥

म्यां हमाधुमीचा संसार केला । तों आतां अवघा निमाला ।
आठविले कधी नाहीं तुला । एक क्षणही दीनबंधो ! ॥८॥

आतां माझा वाली कोण ? । दीनदयाळा तुजवांचून ।
माझें हें अरण्यरूदन । तुजविण देवा कोण ऐके ? ॥९॥

ऐसा अनुताप धरून पोटीं । शेगांवीं आला शेवटीं ।
गजाननाच्या द्वारवंटी । हट्ट धरुन बैसला ॥११०॥

आरंभिलें उपोषण । अन्नपाण्यातें त्यागून ।
वदनीं वदे नारायण । खंड न पडे तयाला ॥११॥

ऐशापरी एक गेला । दिवस परी नाहीं उठला ।
तई महाराज वदले तयाला । हें करणें उचित नसे ॥१२॥

हेंच हरीचें नामस्मरण । कां न केलें मागें जाण ।
प्राण देहातें सोडून । जातां वैद्य बोलाविसी ! ॥१३॥

तरुणपणीं ब्रह्मचारी । म्हातारपणीं करिसी नारी ।
अरे वेळ गेल्यावरी । नाहीं उपयोग साधनाचा ॥१४॥

जें करणें तें वेळेवर । करावें कीं साचार ।
घर एकदां पेटल्यावर । कूप खणणें निरर्थक ! ॥१५॥

ज्या कन्यापुत्रासाठीं । तूं केलीस आटाआटी ।
ते अवघे गेले शेवटीं । टाकोनिया तुजलागीं ॥१६॥

अशाश्वताचें पोषण । केलें शाश्वता विसरून ।
त्या कर्माची तुजलागून । फळें भोगणें भाग असे ॥१७॥

तीं फळें भोगिल्याविना । सुटका तुझी होईना ।
दे हा टाकून हट्टीपणा । विवेक कांहीं करीं मनीं ॥१८॥

तें न माधवे ऐकिलें । हट्टासिं ना सोडिलें ।
यत्न लोकांचे वायां गेलें । त्यासी भोजन घालण्याचें ॥१९॥

शेगांवचा कुलकर्णी । करूं लागला विनवणी ।
भोजनास चला सदनीं । अन्नाविण राहूं नका ॥१२०॥

तेंही म्हणणें माधवाला । नाहीं पटलें तसाच बसला ।
समर्थांच्या सान्निध्याला । नाम घेत हरीचें ॥२१॥

रात्र झाली दोन प्रहर । तमें आक्रमिलें अंबर ।
निशीचा तो शब्द किर्र । होऊं लागला वरच्यावरी ॥२२॥

आसपास कोणी नाही । ऐसें पाहून केलें काही ।
कौतुक ते लवलाही । स्वामी गजाननांनीं ॥२३॥

रूप धरिलें भयंकर । दुसरा यमाजी भास्कर ।
आ पसरून माधवावर । धांवून आलें भक्षावया ॥२४॥

तेणें माधव पळाला । घेऊन आपला जीव भला ।
धडकीं भरली चित्ताला । छाती उडे धडधड ॥२५॥

बुडबुडा आला तोंडासी । शब्द फुटेना वाचेसी ।
ऐशा पाहोन स्थितीसी । समर्थे धरिलें सौम्य रूप ॥२६॥

आणि बोलले गर्जोन । हेंच कां तुझें धीटपण ।
तूं काळाचें भक्ष्य जाण । असाच खाईल काळ तुला ॥२७॥

त्याची चुणूक दाखविली । पुढची स्थिति जाणविली ।
तेथें पळाया नाहीं उरली । यमलोकांत जागा तुला ॥२८॥

माधव ऐसें ऐकतां । झाला विनयें बोलतां ।
यमलोकाची नको वार्ता । तेवढी माझी टाळा हो ॥२९॥

नको नको हें जीवित । द्या धाडून वैकुंठात ।
हीच विनंति आपणांप्रत । महाराज माझी शेवटची ॥१३०॥

यमलोकीं जें दिसणार होतें । तें तुम्हीं दाविलें येथें ।
आतां या लेंकरातें । यमलोकीं धाडूं नका ॥३१॥

माझ्या पातकांच्या राशी । आहेत जरी बहुवशी ।
परी त्या जाळणें तुम्हांसी । नाही मुळीं अशक्य ॥३२॥

कांही सुकृत पदरीं होतें । म्हणून पाहिलें तुम्हांतें ।
संतभेटी ज्याला होते । यमलोक ना तयासी ॥३३॥

ऐसें ऐकतां भाषण । समर्थे केलें हास्यवदन ।
महापतीता पावन । साधूच एक करिती की ॥३४॥

श्रीमन्नारायण नारायण । ऐसेंच माधवा करी भजन ।
जवळ आलें तुझें मरण । आतां गाफील राहूं नको ॥३५॥

किंवा अजून वांचण्याची । आस आहे तुला साची ।
ती असल्यास आयुष्याची । वाढ तुझ्या करितों मी ॥३६॥

माधव म्हणें गुरुराया । नको मला आयुष्य सदया ।
ओखटी ही प्रपंचमाया । त्यांत पुन्हां गोवूं नको ॥३७॥

तथास्तु ऐसें महाराज वदले । तूं जें मागसी तें मीं दिलें ।
आतां तुला नाहीं उरलें । जन्मास येणें भूमीवर ॥३८॥

ऐशा रीतीं दोघांचा । संवाद गुप्त स्वरूपाचा ।
झाला त्या वर्णण्या वाचा । नाहीं माझी समर्थ ॥३९॥

इहलोकीचें देहभान । माधवाचें निमालें जाण ।
कित्येक बोलूं लागले जन । उपवासे फिरलें मस्तक ॥१४०॥

म्हणून वेडेचार करी । जनकल्पना नानापरी ।
उठत्या झाल्या त्या अवसरीं । त्या किती म्हणून वर्णाव्या ? ॥४१॥

असो माधवाचें देहावसान । समर्थांसन्निध झालें जाण ।
चुकलें त्याचें जन्ममरण । गजाननाच्या कृपेनें ॥४२॥

असो एक्या समयीं भली । समर्थांसी इच्छा झाली ।
ती त्यांनीं निवेदिली । आपुल्या शिष्यवर्गातें ॥४३॥

वैदिक ब्राह्मण बोलवा । मंत्रजागर येथें करवा ।
वेदश्रवणें देवदेवा । आनंद होतो अतिशय ॥४४॥

पन्हें पेढे बरफी खवा । भिजल्या डाळीस मीठ लावा ।
एकेक रुपया तो द्यावा । घनपाठीं ब्राह्मणातें ॥४५॥

ऐसें भाषण ऐकिलें । शिष्य विनवूं लागले ।
ऐसे वैदिक नाहीं उरले । या आपुल्या शेगांवी ॥४६॥

सांगाल तो करूं खर्च । परी अडचण आहे हीच ।
ब्राह्मण मिळविण्याचि साच । आमचा उपाय यातें नसे ॥४७॥

महाराज म्हणाले त्यावरी । करा उद्यां तयारी ।
ब्राह्मण धाडील श्रीहरी । तुमच्या वसंतपूजेला ॥४८॥

मग काय विचारतां। अवघे हर्षले तत्त्वतां।
झाली तयारी हां हां म्हणतां। रुपये शंभर झाले जमा ॥४९॥

सामान सर्व आणिलें। चंदनाचें उटणें केलें।
आंत केशर कालविलें। तैसाच आणखी कापूर ॥१५०॥

दोन प्रहरचे समयाला। ब्राह्मण आले शेगांवाला।
जें पदक्रम जटेला। जाणत होते विबुध हो ! ॥५१॥

थाटांत वसंतपूजा झाली। ब्राह्मण मंडळी आनंदली।
दक्षिणा घेऊन गेली। अन्य ग्रामाकारणें ॥५२॥

संतांच्या जें मनीं येत। तें तें पुरवी रमानाथ।
कमी न पडे यत्किंचित। ऐसा प्रभाव संतांचा ॥५३॥

बंकटलाल प्रतिवर्षी। व्रत हें चालवी अतीहर्षी।
अजून परी शेगांवासी। वंशज त्यांचे करिती हें ॥५४॥

हा दासगणूविरचित। गजाननविजय नामें ग्रंथ।
साधकासी दावो पथ। विमलशा हरिभक्तीचा ॥१५५॥

शुभं भवतु ॥ श्रीहरिहरार्पणमस्तु ॥
॥ इति श्री गजानन विजय ग्रंथस्य चतुर्थोऽध्यायः ॥
@@@@@